

Federaal Planbureau

Economische analyses en vooruitzichten

RAPPORT

Economische vooruitzichten 2015-2020

Versie van maart 2015

19 maart 2015

Kunstlaan 47-49
1000 Brussel

e-mail: contact@plan.be
<http://www.plan.be>

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut.

Het FPB voert beleidsrelevant onderzoek uit op economisch, sociaal-economisch vlak en op het vlak van leefmilieu. Hiertoe verzamelt en analyseert het FPB gegevens, onderzoekt het aanneembare toekomstscenario's, identificeert het alternatieven, beoordeelt het de gevolgen van beleidsbeslissingen en formuleert het voorstellen.

Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen. Het FPB zorgt voor een ruime verspreiding van zijn werkzaamheden. De resultaten van zijn onderzoek worden ter kennis gebracht van de gemeenschap en dragen zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

url: <http://www.plan.be>

e-mail: contact@plan.be

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Philippe Donnay

Federaal Planbureau

Kunstlaan 47-49, 1000 Brussel

tel.: +32-2-5077311

fax: +32-2-5077373

e-mail : contact@plan.be

<http://www.plan.be>

Economische vooruitzichten 2015-2020

Versie van maart 2015

19 maart 2015

Abstract - Dit rapport vormt een bijdrage tot de voorbereiding van het nieuwe Stabiliteitsprogramma en van het nieuwe Nationaal Hervormingsprogramma (NHP). Het vermeldt de voornaamste resultaten van de voorlopige versie van de "Economische vooruitzichten 2015-2020" die in mei 2015 gepubliceerd zullen worden.

Jel Classification - B22, C53, E17

Keywords - Macro-economische projectie, Stabiliteitsprogramma, Nationaal Hervormingsprogramma

Inhoudstafel

1. Synthese	1
2. Voornaamste projectiehypothesen	3
2.1. Hypothesen inzake internationale omgeving	3
2.1.1. Potentiële uitvoermarkten	3
2.1.2. Pariteit EUR/USD en prijsverloop van ruwe olie	3
2.2. Hypothesen inzake demografie en beroepsbevolking	4
2.3. Hypothesen inzake lonen en bijdragen	4
2.4. Hypothesen inzake overheidsfinanciën	6
2.4.1. Inleiding	6
2.4.2. Staatshervorming	6
2.4.3. Fiscale ontvangsten	7
2.4.4. Personeelsuitgaven van de federale overheid	8
2.4.5. Overige uitgaven van de federale overheid en niet-fiscale ontvangsten	8
2.4.6. Gemeenschappen en Gewesten	9
2.4.7. Lagere overheid	10
2.4.8. Sociale zekerheid	10
3. Resultaten van de projectie	13
4. Bijlagen.....	19
4.1. One-off and temporary measures	19
4.2. Raming van de Belgische output gap volgens het FPB en de Europese Commissie	21

Lijst van tabellen

Tabel A	Economische middellangetermijnvooruitzichten: voornaamste resultaten.....	2
Tabel B	Lastenverlagingen volgens het geamendeerde competitiviteitspact 2016-2020	5
Table 1a	Macroeconomic prospects.....	13
Table 1b	Price developments.....	13
Table 1c	Labour market developments	14
Table 1d	Sectoral balances	14
Table 2	General government budgetary prospects.....	15
Table 4	General government debt developments.....	16
Table 5	Cyclical developments.....	16
Table 6	Divergences from previous update	17
Table 7	Basic assumptions.....	17
Table 8	Macroeconomic prospects 2014-2020: main results.....	18
Tabel C	One-off and temporary measures - entity I	19
Tabel D	One-off and temporary measures - entity II.....	20

1. Synthese

Dit rapport vormt een bijdrage tot de voorbereiding van het nieuwe Stabiliteitsprogramma en van het nieuwe Nationaal Hervormingsprogramma (NHP). Het vermeldt de voornaamste resultaten van de voorlopige versie van de "Economische vooruitzichten 2015-2020" die in mei 2015 gepubliceerd zullen worden.

De projectie is gerealiseerd bij ongewijzigd beleid en ongewijzigde wetgeving. Ze integreert de belangrijkste informatie inzake overheidsontvangsten en -uitgaven die gekend was op 17 maart 2015. Rekening houdend met het korte tijdsbestek, werd die informatie zo goed mogelijk verwerkt.

Methodologisch gezien heeft de projectie als uitgangspunt de macro-economische evoluties uit de jongste Economische begroting die werd gepubliceerd in februari 2015¹ en aangepast om bepaalde recente evoluties in aanmerking te nemen. De internationale omgeving voor het jaar 2015 is identiek aan die uit de Economische begroting en die voor het jaar 2016 is voornamelijk gebaseerd op de recentelijk gepubliceerde "economische wintervooruitzichten" van de Europese Commissie². Voor latere jaren steunt de nieuwe projectie op een internationale omgeving die grotendeels gebaseerd is op een verlenging tot 2024 van de economische wintervooruitzichten van de Europese Commissie³. Andere gebruikte bronnen betreffen de jongste projectie van het IMF⁴ voor de niet-EU-landen en de Verenigde Staten en de termijnmarktnoteringen voor bepaalde prijs- en financiële variabelen.

Na een negatieve groei in 2013 (-0,5 %) zette het bbp van de eurozone een herstelbeweging in in 2014 maar bleef de groei beperkt tot 0,8 %. Voor de gehele Europese Unie kwam de groei voor het jaar 2014 uit op 1,3 %. De groei van de eurozone (net als die van de Europese Unie) zou versnellen in 2015 en 2016 door de gezamenlijke impact van verschillende factoren: de forse daling van de olieprijsen, de depreciatie van de euro, de bijkomende maatregelen beslist door de ECB en het nieuw Europees investeringsplan. Vervolgens (2017-2020) zou de bbp-groei gemiddeld 1,3 % per jaar bedragen voor de eurozone en 1,4 % voor de Europese Unie. Het scenario stelt dat de aanzienlijke (negatieve) output gap van de afgelopen jaren in 2019 is verdwenen.

Volgens de nieuwe projectie 2015-2020 zou de Belgische economische groei 1,2 % bedragen in 2015. Dat is iets meer dan in de Economische begroting van februari 2015 (1,0 %) en uitsluitend te wijten aan een opwaartse herziening van de overheidsuitgaven in volume (overheidsconsumptie en -investeringen). Vervolgens zou de Belgische groei geleidelijk aan hernemen en gemiddeld 1,6 % bedragen over de periode 2017-2020⁵. De output gap (die sterk negatief was in 2013) zou zeer geleidelijk verdwijnen. De berekening van de output gap voor België is rechtstreeks afgeleid van een raming van de potentiële groei. Die is gebaseerd op de referentiemethode van de Europese Unie maar wordt toegepast op basis

¹ Economische begroting - Economische vooruitzichten 2015, Federaal Planbureau, Instituut voor de Nationale Rekeningen, februari 2015.

² European Economic Forecast - Winter 2015, Europese Commissie, februari 2015.

³ Europese Commissie, CIRCABC, februari 2015.

⁴ IMF, World Economic Outlook, oktober 2014.

⁵ Vanaf 2020 zou de bbp-groei terugvallen tot ongeveer 1,4 %.

van statistische concepten en het projectiekader die eigen zijn aan de nationale macro-economische modellen van het FPB.

Hoewel de werkgelegenheid een terugval kende in 2013 en slechts zeer bescheiden toenam in 2014, zouden de vooruitzichten beter zijn onder impuls van de aantrekkende groei: het netto aantal gecreëerde banen zou geleidelijk toenemen tot gemiddeld ongeveer 33 000 nieuwe eenheden per jaar tussen 2017 en 2020. De werkgelegenheidsgraad van de bevolking op arbeidsleeftijd (20-64 jaar) zou gestaag stijgen tot 70,0 % in 2020 (wat nog meer dan 3 procentpunt lager is dan de doelstelling van 73,2 % uit de EU-2020 strategie). Ondanks die verbetering van de werkgelegenheid zou de werkloosheidsgraad (definitie Federaal Planbureau⁶) slechts bescheiden afnemen, rekening houdend met de verwachte groei van het arbeidsaanbod (vooral door de geleidelijke opname van de werklozen met bedrijfstoelag in de beroepsbevolking). De werkloosheidsgraad zou 11,3 % bereiken in 2020, tegenover 12,4 % in 2014.

Wat de inflatie betreft, is er sprake van een zeer zwak niveau aan het begin van de projectieperiode, vooral als gevolg van de forse daling van de energieprijzen⁷, de bevriazing van reële lonen in 2014 en 2015 en de indexsprong vanaf 1 april. Na 2015, in de veronderstelling dat er zich geen nieuwe schokken op de internationale prijzen voordoen, zou de inflatie gemiddeld 1,3 % bedragen (en 1,5 % aan het einde van de periode)⁸.

In het kader van dit macro-economisch scenario zou het netto financieringssaldo van de gezamenlijke overheid geleidelijk afnemen, van 3,2 % van het bbp in 2014 tot 1,1 % van het bbp in 2020. Ondanks die gunstige evolutie zou de doelstelling van een licht begrotingsoverschot in 2017, zoals bepaald in het kader van het Stabiliteitsprogramma van april 2014, niet gerespecteerd worden en de overheidsschuld rond 102 % van het bbp blijven tegen 2020.

Tabel A Economische middellangetermijnvooruitzichten: voornaamste resultaten
(Evoluties in %, tenzij anders vermeld)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Real GDP	1.0	1.2	1.5	1.6	1.7	1.6	1.4
Deflator of private consumption	0.6	0.2	1.2	1.2	1.3	1.4	1.5
Domestic employment (evolution in 000')	14.5	24.6	36.6	39.7	37.6	31.9	24.6
Domestic employment (evolution in %)	0.3	0.5	0.8	0.9	0.8	0.7	0.5
Employment rate (20-64 yrs)	67.3	67.6	68.0	68.6	69.1	69.6	70.0
Unemployment rate (FPB concept)	12.4	12.3	12.1	11.8	11.6	11.5	11.3
Unemployment rate (Eurostat standardised rate)	8.5	8.4	8.2	8.0	7.9	7.8	7.7
Net lending of General Government (% of GDP)	-3.2	-2.7	-2.5	-2.0	-1.6	-1.3	-1.1
Gross public debt (% of GDP)	106.2	106.9	106.8	106.1	104.9	103.4	101.9
Balance of current accounts (National accounts - % of GDP)	-0.8	0.3	0.2	0.4	0.5	0.6	0.8

⁶ De Eurostat-werkloosheidsgraad zou 7,7 % bedragen in 2020 (tegenover 8,5 % in 2014).

⁷ Volgens onze hypothesen zou de prijs van een vat ruwe olie terugzakken van 74,5 euro in 2014 tot 51,7 euro in 2015 en daarna opnieuw toenemen tot 58,4 euro in 2016.

⁸ Deze projectie houdt geen rekening met de mogelijke impact, bijvoorbeeld via de wisselkoers van de euro, van het "quantitative easing" beleid van de ECB op het prijsverloop na 2016.

2. Voornaamste projectiehypothesen

2.1. Hypothesen inzake internationale omgeving

2.1.1. Potentiële uitvoermarkten

De aan België gerichte buitenlandse vraag wordt berekend aan de hand van de invoer van de handelspartners van België. De groei van de potentiële uitvoermarkten van België voor het jaar 2015 (4,4 %) is afkomstig uit de Economische begroting van februari 2015. Ze werd dus berekend op basis van de economische najaarsprognose 2014 van de Europese Commissie⁹ die werd aangepast aan de Consensus Economics van eind januari 2015 om rekening te houden met de meest recente ontwikkelingen¹⁰.

Voor het jaar 2016 steunt de evolutie van de potentiële uitvoermarkten (5,5 %) op de economische wintervooruitzichten van de Europese Commissie. Voor de daaropvolgende jaren (2017-2020) steunt de evolutie van de potentiële uitvoermarkten grotendeels op de projecties van de Europese Commissie ter verlenging van de wintervooruitzichten¹¹. Die projecties gaan ervan uit dat de output gap gedicht zal zijn tegen 2019. Voor de landen die niet aan bod komen in de projecties van de Europese Commissie (niet-EU-landen en de Verenigde Staten) werd een beroep gedaan op de jongste IMF-projectie¹².

2.1.2. Pariteit EUR/USD en prijsverloop van ruwe olie

Voor het jaar 2015 zijn de hypothesen inzake de pariteit EUR/USD en het prijsverloop van een vat ruwe olie identiek aan die uit de Economische begroting¹³ en vloeien ze dus voort uit de termijnmarktnoteringen van begin februari. Om beide evoluties voor het jaar 2016 te bepalen, werd dezelfde afsluitingsdatum van de termijnmarktnoteringen gekozen¹⁴. Die hypothesen werden verkozen boven die uit de wintervooruitzichten van de Europese Commissie¹⁵ (die rekening houden met de gemiddelde waargenomen marktverwachtingen tussen 9 en 22 januari), daar ze meer recent zijn en ook meer overeenstemmen met de waargenomen ontwikkelingen in februari en begin maart.

Voor de periode na 2016 wordt voor de wisselkoers een technische hypothese van een stabiele EUR/USD-koers gehanteerd. De Brentprijs evolueert in overeenstemming met het voorstel van de Europese Commissie in het kader van de uitwerking van het referentiescenario 2015 voor de Europese Unie (gezamenlijke oefening DG CLIMA, DG ENER en DG MOVE). De evolutie van de ruwe oliepijzen werd berekend met behulp van het mondiaal model Prometheus op basis van hypothesen (vooral) inzake de olievoorraden en -bronnen en de globale energievraag.

⁹ European Economic Forecast – Autumn 2014, Europese Commissie, november 2014.

¹⁰ Voor het jaar 2015 is de groei volgens de economische wintervooruitzichten die de Europese Commissie in februari publiceerde nagenoeg dezelfde (4,3 %). Dat verhult evenwel kleine bijdragenverschillen van bepaalde handelspartners.

¹¹ Europese Commissie, CIRCABC, februari 2015.

¹² World Economic Outlook, IMF, oktober 2014.

¹³ Brentprijs van 59,3 dollar; wisselkoers EUR/USD van 1,15.

¹⁴ Brentprijs van 67,5 dollar; wisselkoers EUR/USD van 1,16.

¹⁵ Brentprijs van 53 dollar in 2015 en 61,5 dollar in 2016; wisselkoers EUR/USD van 1,17 in 2015 en 1,17 in 2016.

2.2. Hypothesen inzake demografie en beroepsbevolking

De projectie 2015-2020 van maart 2015 integreert de nieuwe demografische vooruitzichten die zonet werden gepubliceerd¹⁶. Op basis van die vooruitzichten zou de groei van de bevolking op arbeidsleeftijd (15 tot 64 jaar) verder verzwakken, en vanaf 2018 zelfs licht negatief worden. Over het geheel van de projectieperiode zou de bevolking op arbeidsleeftijd slechts toenemen met 9 000 personen. Demografische veranderingen waren nog de stuwende kracht achter de toename van de beroepsbevolking sinds het midden van de jaren 2000, maar die bron zou tijdens de volgende zes jaar dus volledig opdrogen.

Desondanks zou de beroepsbevolking¹⁷ fors toenemen tijdens de projectieperiode (+153 000 personen). Dat is voornamelijk het gevolg van de sterke stijging van de activiteitsgraden in de hogere leeftijdsklassen. Niet alleen spelen bij vrouwen nog volop cohorthe-effecten in die leeftijdsklassen, ook de veranderingen in het eindeloopbaanbeleid (verhoging van de instapleeftijd en/of verstrenging van de loopbaanvereisten voor vervroegd pensioen, SWT¹⁸ en TBS¹⁹) die de huidige en de vorige regering doorvoerden, zullen op middellange termijn voor een aanzienlijke toename zorgen van het aantal 50-plussers dat zich aanbiedt op de arbeidsmarkt. In het geval van het SWT speelt trouwens niet alleen de globale afname van het aantal personen in het stelsel, maar ook het feit dat nieuw instromende SWT'ers voortaan beschikbaar moeten blijven voor de arbeidsmarkt. Dat zorgt ervoor dat binnen zes jaar nagenoeg de gehele stock SWT'ers opgenomen zal zijn in de beroepsbevolking.

Terwijl de activiteitsgraden op oudere leeftijd fors toenemen, veronderstellen we ook dat de activiteitsgraden in de overige leeftijdsklassen minder sterk aan dynamiek zouden inboeten dan tijdens het jongste decennium. De macro-economische activiteitsgraad zou op middellange termijn dan klimmen van 72,8 % tot 74,8 %.

2.3. Hypothesen inzake lonen en bijdragen

De bijdrageverminderingen en loonsubsidies zijn gebaseerd op de geamendeerde versie van het competitiviteitspact van 2013 (uitstel van het pakket lastenverminderingen '2015' naar 2016, vervroeging van het pakket lastenverminderingen '2017' naar 2016, toepassing van het pakket lastenverlagingen '2019' in 2019 – zie tabel B), een aantal specifieke maatregelen en de laatst gepubliceerde observaties van de bijdrageverminderingen (derde kwartaal 2014).

¹⁶ Demografische vooruitzichten 2014-2060 – Bevolking, huishoudens en prospectieve sterftecoëfficiënten, Federaal Planbureau en Algemene Directie Statistiek, maart 2015.

¹⁷ Volgens FPB-definitie: inclusief 'niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen'.

¹⁸ SWT: Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag (het voormalige brugpensioen).

¹⁹ TBS: Stelsel van terbeschikkingstelling (voornamelijk in het onderwijs).

Tabel B Lastenverlagingen volgens het geamendeerde competitiviteitspact 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Algemene werkgeversbijdrageverminderingen	563	558	552	836	842
Nacht- en ploegenarbeidloonsubsidies	323	330	337	517	529
Sociale maribelloonsubsidies	74	75	78	119	122

Extra loonsubsidies gaan naar overuren (horeca en bouw, in ruil voor anti-zwartwerkmaatregelen – ex ante 5,3 miljoen in 2014, 21 miljoen op kruissnelheid), nacht- en ploegenarbeid voor volcontinu arbeid in het bijzonder (ex ante 24 miljoen in 2014, meteen op kruissnelheid) en, ten slotte, trapsgewijs in het algemeen als onderdeel van het competitiviteitspact vanaf 2016²⁰. Ook de sociale maribelsubsidie zal krachtens het competitiviteitspact volgens hetzelfde tijdschema worden verhoogd²¹, bovenop de initiele versterking in 2014.

Het gebruik van dienstencheques voor huishoudelijke hulp en de opname van dienstenchequesubsidies zullen stagneren als gevolg van federale maatregelen in 2014 (subsidiedaling voor dienstencheques met 0,5 euro per uur in 2014, de vermindering van het quotum per belastingplichtige, de verlaging van de bovengrens op de fiscale aftrekbaarheid) en de vermindering van de fiscale aftrekbaarheid in Wallonië vanaf 2016. Nadien zullen de dienstenchequesubsidies parallel aangroeien met de totale vraag naar huishoudelijke diensten.

Bijkomende werkgeversbijdrageverminderingen worden toegekend in het kader van de doelgroepen eerste aanwervingen (vierde en vijfde werknemer – ex ante 10 miljoen in 2014, 21 miljoen op kruissnelheid) en horeca (vaste contracten – ex post 9 miljoen in 2014, ex ante 58 miljoen in 2015), de versterking van de forfaitaire component van de structurele vermindering ter compensatie voor de afschaffing van de carenzdag (ex ante 80 miljoen in 2014, meteen op kruissnelheid), via de indexering van loongrenzen van de lageloonmaatregel aan het minimumloon, en vanaf 2016 als onderdeel van het competitiviteitspact. Krachtens het geamendeerde competitiviteitspact zullen de lageloongrens²² en de algemene forfaitaire werkgeversbijdragevermindering²³ opgetrokken worden in twee fasen.

Het Vlaams Gewest plant een herallocatie van de gerichte werkgeversbijdrageverminderingen waar het voor bevoegd is: de afschaffing van de doelgroepen 'langdurig werklozen' (min 80 miljoen), 'herstructureringen' (min 11 miljoen) en 'jongeren' (min 20 miljoen) zal gebruikt worden ten bate van de doelgroepen 'laagverloonde oudere werknemers' (plus 55 miljoen) en 'laagverloonde en laaggeschoolde jongeren' (plus 20 miljoen) en 'gehandicapten' (ex ante bedrag ons onbekend) in de sector van de ondernemingen. Andere doelgroepverminderingen (onthaalouders, podiumkunstenaars, huisbedienden, baggeraars, gesubsidieerde contractuelen) zullen worden gehandhaafd. Verder wordt verondersteld dat in de andere gewesten het beleid van gerichte werkgeversbijdrageverminderingen niet wezenlijk zal verschillen van het federale beleid in 2014.

²⁰ Verhoging van het percentage (t.o.v. de brutolonen) van 15,6 % naar 20,4 % (januari 2016) en 22,8 % (januari 2019).

²¹ Cumulatieve verhogingen van het forfait met 28 euro per kwartaal per VTE in januari 2016 en met 14 euro per kwartaal in 2019.

²² Cumulatieve verhogingen van de lageloongrens (voor een VTE per kwartaal) met 960 euro, geïndexeerd aan de lageloongrens van de werkbonus, in januari 2016 en 480 euro in 2019.

²³ Cumulatieve verhogingen van het basisforfait met 28 euro per kwartaal per VTE in januari 2016 en 14 euro in 2019.

Krachtens het IPA 2015-2016 zouden de brutolonen vóór indexering in 2015 niet stijgen. Voor 2016 worden twee vormen van loonsverhogingen voorzien, samen goed voor 0,5 %: enerzijds een reguliere schijf die in termen van loonkosten 0,5 % bedraagt en in termen van brutolonen 0,37 % en anderzijds een fiscaal en parafiscaal onbelaste schijf in de vorm van maaltijdscheques. De indexering van de lonen in de privésector wordt pas opnieuw geactiveerd als de relevante index met 2 % toegenomen is. Na 2017 zouden de brutolonen gaandeweg evolueren in lijn met de macro-economische arbeidsproductiviteit, de werkloosheidsgraad en de loonwage. Een deel van de indexesprong en de opgelegde bevrozing van de brutolonen vóór indexering zal door de werknemers gecrepeerd worden. De loonstijgingen zullen initieel afgeremd worden door de verruiming van het arbeidsaanbod die het gevolg is van de grotere beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt van de nieuwe generaties bruggepensioneerden. Naarmate de werkloosheidsgraad daalt, de productiviteitsgroei toeneemt (tegen 2020 ongeveer 1 % in de sector van de ondernemingen) en een deel van de loonlastenverlagingen gecrepeerd wordt door de werknemers zullen de brutolonen vóór indexering versneld stijgen.

2.4. Hypothesen inzake overheidsfinanciën

2.4.1. Inleiding

De projectie is gerealiseerd bij ongewijzigd beleid. Dat wil concreet zeggen dat ze rekening houdt met de bestaande wettelijke bepalingen, de beslissingen die gekend zijn op dinsdag 17 maart 2015, de begrotingen voor het jaar 2015 van de verschillende beleidsniveaus en de maatregelen op middellange termijn die met voldoende precisie werden aangekondigd, met de endogene dynamiek van de ontvangsten- en uitgavenposten die niet gestuurd worden door wettelijke bepalingen, en, indien nodig, met de verlenging van trends voor de louter discretionaire uitgaven.

2.4.2. Staatshervorming

De impact van de staatshervorming wordt verrekend conform het advies van het INR van 10 februari 2015. De bevoegdheden die beheerd worden door Entiteit I en voor rekening zijn van de gemeenschappen en gewesten (bijv. gezinsbijslag, ziekenhuisinfrastructuur, ...) worden gelijkgesteld aan "gedelegeerde opdrachten", zodat alle in het kader van de Staatshervorming overgedragen bevoegdheden rechtstreeks verrekend werden in de rekening van de gemeenschappen en gewesten. Dat geldt ook voor de personeelsuitgaven. De aan de gemeenschappen en de gewesten uitgekeerde dotaties werden dus verrekend in brutotermen (d.w.z. niet verminderd voor de bevoegdheden die beheerd worden door Entiteit I).

Wat de uitgaven voor gezondheidszorg betreft, werden de aan de gemeenschappen en gewesten overgedragen middelen en hun uitgaven aangepast voor de diensten inzake geriatrie, revalidatie en behandeling die geïsoleerd waren op 1 januari 2013 maar dat niet meer zijn op 1 januari 2015. Voor de uitgaven voor gezondheidszorg op het Brussels grondgebied werd geen rekening gehouden met een mogelijke wijziging van de financiering van de gemeenschappen en gewesten voor het feit dat instellingen die in 2013 uitsluitend tot een taalgemeenschap behoorden, in 2015 niet meer uitsluitend tot die gemeenschap behoren en vice versa.

In de werkloosheid wordt de loopbaanonderbreking voor het lokale, provinciale, communautaire en regionale openbaar ambt geregionaliseerd, alsook voor het onderwijs, met uitsluiting van contractuele personeelsleden die onder het tijdskrediet vallen.

2.4.3. Fiscale ontvangsten

De fiscale ontvangsten van 2014 worden berekend op basis van de observaties die beschikbaar waren op het moment waarop dit rapport werd afgesloten.

De projectie van de fiscale ontvangsten houdt rekening met het macro-economisch kader, de fiscale maatregelen die door de verschillende beleidsniveaus werden beslist voor 2015 en met voldoende precisie werden aangekondigd voor de middellange termijn (met name in de "budgettaire notificaties 2015-2016-2017-2018-2019" van 15/10/2014) en met de invoering van de zesde staats hervorming die de regionale opcentiemen op de personenbelasting instelt en de bevoegdheid inzake bepaalde fiscale uitgaven regionaliseert.

De voornaamste in aanmerking genomen discretionaire maatregelen zijn de volgende:

- Personenbelasting: verhogingen van de forfaitaire beroepskosten (2015 en 2016), impact van de invoering van een tweede pijler voor de zelfstandigen (2015), niet-indexering van de niet-arbeidsgerelateerde fiscale uitgaven (2015 tot 2018); verhogingen van de "fiscale werkbonus"²⁴ (2016 en 2019). Er werd geen rekening gehouden met een mogelijke fiscalisering van de welvaartsaanpassingen noch met een "sociale correctie" van de indexsprong via de fiscaliteit.
- Vennootschapsbelasting: invoering van een bijzondere regeling van roerende voorheffing voor de gereserveerde winsten (2015), rechtzettingen inzake de aanslag geheime commissielonen (2015), definitief geworden defiscalisering van de regionale landbouwpremies, onderwerping aan de vennootschapsbelasting van de intercommunales met winsttoegmerk (2015), uitsluiting van aftrek voor risicokapitaal voor een deel van het prudentieel eigen vermogen van de banken (2015).
- Accijnzen: opeenvolgende verhogingen van de accijnzen op tabaksproducten (vanaf 2015) en op diesel (vanaf 2016), indexering van bepaalde accijnzen (vanaf 2016).
- Btw: btw-heffing op de elektronische diensten (2015), schrappen van het verminderde belastingtarief voor esthetische chirurgie en de renovatie van woningen tussen 5 en 10 jaar (2016).
- vermogensheffingen: vervroegde heffing (2015 tot 2019) en verminderd tarief voor pensioensparen (2015), invoering van een "doorkijkbelasting" (2016).
- Overige federale belastingen: verhoging van de taks op beursverrichtingen (2015) en de griffierechten (2015).
- Belastingen van de gewesten: verminderingen van de "woonbonus" (budgettaire impact vanaf 2016, Vlaams en Waals Gewest), beperking van de aftrekbaarheid van de dienstencheques (2016, Waals Gewest), de afschaffing van de belastingverminderingen voor beveiligingsuitgaven (2016, Vlaams en Waals Gewest), verhoging van de belasting op het oppervlaktewater (2015, Waals Ge-

²⁴ Verrekend als uitgaven.

west), invoering van een belasting op windmolens (2015, Brussels Gewest), vermindering van de verdeelrechten (2015, Vlaams Gewest).

De projectie van de fiscale ontvangsten wordt verrekend bij een hypothese van een voortzetting van de inspanningen op het vlak van fiscale fraudebestrijding.

De projectie van de regionale en lokale opcentiemen op de personenbelasting houdt rekening met een inkohiering die vertraagt vanaf het aanslagjaar 2014 en daarna constant wordt gehouden, en met het geïnduceerd effect van de federale maatregelen (zoals de verhoging van de forfaitaire beroepskosten).

De fiscale ontvangsten worden beïnvloed door verscheidene eenmalige maatregelen en verschuivingen (zie tabel C en D in bijlage 1), met name de fiscale regularisatie bis en ter (tot 2015) en de weerslag van de tijdelijke maatregel inzake "interne liquidaties" die de ontvangsten van de roerende voorheffing in 2013 en 2014 heeft verfraaid. De projectie van de vennootschapsbelasting wordt beïnvloed door de hypothese van de uitzonderlijke aard van bepaalde terugbetalingen²⁵ in 2013 en 2014.

2.4.4. Personeelsuitgaven van de federale overheid

De projectie van de personeelsuitgaven van de overheid en van Landsverdediging houdt rekening met de evolutie van de tewerkstelling, met een loondrift, met de loonherwaarderingsbesluiten in het kader van de ondertekende sectorale akkoorden en met de overdracht van meerdere duizenden werknemers van de Entiteit I naar de gefedereerde entiteiten als gevolg van de zesde staatshervorming.

Afgezien van de effecten van de zesde staatshervorming, daalt de tewerkstelling aanzienlijk tegen 2019 als gevolg van de door de regering besliste budgettaire saneringsmaatregelen (-13 600 banen over de periode 2015-2019).

2.4.5. Overige uitgaven van de federale overheid en niet-fiscale ontvangsten

De raming voor 2014 integreert de beschikbare informatie, met inbegrip van de eerste ramingen van het INR van de toevoegingen en correcties aan de budgettaire gegevens voor het opstellen van ESR-rekeningen.

De projectie van de primaire uitgaven van de departementen - uitgezonderd de bezoldigingen - is gebaseerd op de initiële begroting 2015 en op de meerjarenprojectie per basisallocatie uit de parlementaire documenten bij de initiële begroting. Wat betreft de ontvangsten en uitgaven van de te consolideren instellingen (ION) die opgenomen zijn in de economische hergroepering van de federale overheid, zijn er niet altijd gedetailleerde ramingen beschikbaar voor 2015, noch a fortiori voor de daaropvolgende jaren. Hun projectie is dus het resultaat van eigen ramingen op basis van de evolutie van de dotaties die ze ontvangen en rekening houdend met de voor hen geldende budgettaire beperkingen.

Voor de overheidspensioen neemt de projectie ook nieuwe structurele maatregelen in aanmerking: de verhoging van de minimale leeftijd voor het vervroegd rustpensioen tot 63 jaar in 2018; het schrappen

²⁵ In de praktijk via de kohieren, maar verrekend als uitgaven.

van de pensioenbonus; de geleidelijke afschaffing van de diplomabonificatie in de loopbaanduurvoorwaarde voor het vervroegd rustpensioen.

De raming van de niet-fiscale ontvangsten van de federale overheid is hoofdzakelijk gebaseerd op de begroting 2015, maar integreert ook zoveel mogelijk de beschikbare informatie na de indiening van de begroting.

2.4.6. Gemeenschappen en Gewesten

De evolutie van de inkomsten en uitgaven in 2014 is gebaseerd op de voorlopige realisaties 2014 van de verschillende gemeenschappen en gewesten. Er werd rekening gehouden met de uitbreiding van de overheidsperimeter en het verstrengd Europees toezicht waardoor alternatieve financierings- en PPS-projecten (VIPA, Scholen van Morgen, CRAC...) geïntegreerd worden in het ESR-2010.

Voor 2015 steunt de projectie op de initiële begrotingen 2015 en is ze het resultaat van een vergelijkende analyse van de economische hergroeperingen van de meest recente begrotingen (aangepaste begroting 2014 en initiële begroting 2015).

Vanaf 2016 wordt het budgettair gedrag geraamd via trends die blijken uit de laatste begrotingen. Bij het ontbreken van een significante trend, worden de uitgaven geïndexeerd. De uitgaven worden vervolledigd met de uitgaven aangaande de bouw van ziekenhuisinfrastructuur, die vanaf 2016 worden overgedragen in het kader van de zesde staatshervorming.

Wat de personeelsuitgaven betreft, integreert de projectie van de tewerkstelling in de administratie de besliste besparingsmaatregelen (wanneer die er niet zijn, wordt, bij ongewijzigde wetgeving, de tewerkstelling binnen de overheid constant gehouden). De vooruitzichten aangaande de tewerkstelling in het onderwijs houdt rekening met de evolutie van de schoolgaande bevolking en voor de Vlaamse Gemeenschap met een maatregel die de toename van het onderwijzend personeel in 2015 beperkt. Er wordt ook rekening gehouden met een loondrift (verschillend voor het onderwijs en de administratie) en met de loonherwaarderingen die werden beslist in het kader van de momenteel ondertekende sectorale akkoorden.

De projectie houdt ondermeer rekening met de volgende belangrijke elementen:

- de fiscale regularisatie (344 miljoen in 2014 en 88 miljoen in 2015);
- de versnelde terugbetaling van een lening door KBC aan de Vlaamse overheid en de betalingen van inkomen uit vermogen, zoals opgenomen in de meerjarenprojecties van de Vlaamse Gemeenschap;
- de verscheidene maatregelen aangaande de fiscale uitgaven, zoals de hervorming van de woonbonus (Vlaams en Waals Gewest), de aftrekbaarheid van dienstencheques (Waals Gewest) en de afschaffing van de belastingvermindering van de beveiliging van woningen (Vlaams en Waals Gewest);
- besparingsmaatregelen op het niveau van werkingskosten, overdrachten aan gezinnen, bedrijven en lagere overheden en investeringen;
- een kapitaaloverdracht van Vlaanderen aan Nederland vanaf 2015 (Sluis Terneuzen).

Er werd nog geen rekening gehouden met de opbrengsten uit de kilometerheffing op vrachtvervoer, gezien er nog geen beslissing is over de precieze tarifiering.

2.4.7. Lagere overheid

De projectie van de loonmassa van de lagere overheid houdt rekening met de tewerkstellingskrimp, met de groei van de werkgeversbijdragen uitgekeerd aan de RSZPPO voor de financiering van de pensioenen van de statutaire ambtenaren en met de kosten verbonden aan de nieuwe statuten van het brandweerpersoneel (hulpverleningszones).

De evolutie van de sociale uitkeringen van de OCMW's is gebaseerd op een dubbele hypothese: enerzijds met betrekking tot het gemiddeld bedrag van het leefloon dat rekening houdt met de parameters voor de berekening van de welvaartsenveloppe en anderzijds met betrekking tot de evolutie van het aantal gerechtigden. De evolutie van het aantal gerechtigden houdt naast de demografische evolutie ook rekening met afgeleide effecten van structurele maatregelen, zoals de hervorming van de inschakelingsuitkering voor schoolverlaters.

De budgettaire evolutie van de overige uitgaven en niet-fiscale ontvangsten bij ongewijzigd beleid vloeit voornamelijk voort uit de waargenomen trends. Die trends worden geraamd op basis van waarnemingen over de periode 1995-2014 die werden opgenomen in het voorontwerp van de rekeningen 2014 van de lagere overheid. Die laatste worden momenteel uitgewerkt door het INR.

De ramingen voor het jaar 2014 betreffen die uit dat voorontwerp. De eerdere gegevens, daarentegen, zijn die van de nationale rekeningen 1995-2013 die gepubliceerd werden in september 2014. Voor bepaalde rubrieken kunnen er dus reeksbreuken optreden als gevolg van de correcties en verschuivingen die het INR sinds 2011 met terugwerkende kracht heeft toegepast.

2.4.8. Sociale zekerheid

a. Budgettaire maatregelen

Een groot aantal maatregelen die (nagenoeg) beslist zijn, werden opgenomen in deze vooruitzichten. Het gaat in eerste instantie om de aangekondigde pensioenhervormingen, en meer bepaald over het optrekken van de vervroegde pensioenleeftijd van 62 jaar in 2016 naar 63 jaar in 2018, met daaraan gekoppeld de verhoging van de loopbaanvoorwaarde van 40 jaar in 2016 naar 42 jaar in 2019. Daarnaast werd rekening gehouden met de afschaffing van de pensioenbonus (in alle pensioenregelingen) en de afschaffing van het pensioencomplement voor grensarbeiders, beiden ingaand op 1 januari 2015, en met de strengere loopbaanvoorwaarden voor de berekening van het minimumpensioen voor loopbanen langer dan 30 jaar. De bestaande maxima inzake toegestane beroepsinkomsten, in cumulatie met een rustpensioen (na de wettelijke pensioenleeftijd of na een loopbaan van 45 jaar) worden afgeschaft.

In de werkloosheidsregeling (met inbegrip van werkloosheid met bedrijfstoelage (SWT) en tijdskrediet) houden deze vooruitzichten rekening met het optrekken van de minimumleeftijd voor SWT van 60 naar 62 jaar in 2015 voor nieuwe instromers in de algemene regeling (mits uitzonderingen). Sommige

uitkeringen worden afgeschaft (anciënniteitstoelage, de uitkering voor niet-gemotiveerd tijdskrediet voor nieuwe aanvragers); andere uitkeringen worden verminderd (werkloosheidsuitkering voor nieuwe instromers, de uitkering voor tijdelijke werkloosheid, de inkomensgarantie-uitkering). De leeftijdsgrens voor beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt wordt opgetrokken tot 65 jaar (enkel voor instromers) en voor eerste aanvragen voor landingsbanen in het kader van tijdskrediet wordt de leeftijdsgrens verhoogd tot 60 jaar (mits uitzonderingen). De maximumleeftijd om een aanvraag voor een inschakelingsuitkering in te dienen wordt verlaagd naar 25 jaar en voor wie jonger dan 21 jaar is, wordt die uitkering gekoppeld aan een minimale diplomaverreichte. Tot slot wordt het aantal dagen voor tijdelijke werkloosheid per werkgever beperkt.

Deze vooruitzichten incorporeren de geplande besparingen in de gezondheidszorg volgens de algemene beleidsnota gezondheidszorg van november 2014. Het gaat onder meer over besparingen in de farmaceutische industrie, remgeld bij specialisten, dialyse, bevallingen,...

Ook in de uitgaven voor primaire arbeidsongeschiktheid en invaliditeit zijn een aantal besparende maatregelen ingevoerd: strengere toekennings- en controleprocedures, een verplicht aanbod van een herintegratieplan na 3 maanden primaire arbeidsongeschiktheid voor personen waarvoor een herintegratie op de arbeidsmarkt mogelijk is, de afschaffing van de verhoging van RIZIV-uitkeringen toegestaan aan arbeidsongeschikte werklozen en dit voor nieuwe instromers (vanaf 1 januari 2015), de verzwaring van administratieve sancties voor arbeidsongeschiktheid en invaliditeit en ten slotte de berekening van de RIZIV-uitkeringen van nieuwe instromers die vanaf 1 januari 2015 berekend worden op basis van het gemiddeld loon verdiend gedurende een referentieperiode van 12 maand voorafgaand aan de arbeidsongeschiktheid (in plaats van het laatst verdiende loon).

Bovendien wordt in de projectie rekening gehouden met de voorstellen van de sociale partners inzake de toekenning van de welvaartsenveloppes voor de sociale uitkeringen en wordt de kinderbijslag uit de berekeningsbasis van de welvaartsenveloppe gehouden.

b. ESR 2010

Volgens de nieuwe reglementering van het ESR 2010 verlaat het Fonds voor bestaanszekerheid het domein van de sociale zekerheid, worden de 'investeringsbijdragen aan niet financiële vennootschappen' omgevormd tot 'overdrachten aan financiële bedrijven' en de gerichte verminderingen van de sociale bijdragen worden niet meer geregistreerd als negatieve ontvangsten maar behandeld als subsidies aan ondernemingen, met uitzondering van de gerichte bijdragenvermindering in de overheid (voornamelijk onderwijs) die ondergebracht worden bij de overdrachten aan gemeenschappen en gewesten.

c. Gezondheidszorg

Voor de gezondheidszorguitgaven in 2014 werd rekening gehouden met de laatste gekende ramingen die een bijkomende onderbenutting van 382 miljoen euro lijken aan te geven ten opzichte van de ramingen van eind 2014. Voor 2015 werd het bedrag uit de initiële begroting van 2015 behouden.

Vanaf 2016 worden de reële uitgaven voor geneeskundige zorg afzonderlijk geprojecteerd voor acute zorg en langdurige zorg op basis van econometrische modellen. De langdurige zorg bestaat hoofdzakelijk uit ouderenzorg, waaronder de uitgaven in de residentiële zorgsector (ROB/RVT) en de thuisverpleging vallen. Hoewel als gevolg van de 6de staatshervorming enkel de thuisverpleging en de geïsoleerde geriatrie diensten nog onder het ziv-budget voor langdurige zorg valt, wordt het model geschat op basis van het totaal van de langdurige zorguitgaven uitgegeven op alle bestuurlijke niveaus.

Het herschatte model voor de acute zorguitgaven wordt gekenmerkt door een hogere inkomenselasticiteit en een lagere gevoeligheid ten opzichte van de werkloosheidsgraad en de leeftijdssamenstelling van de bevolking. Over de projectieperiode weerspiegelt de vertraagde groei van de medische kapitaalvoorraad op synthetische wijze het besparingsbeleid in de gezondheidszorg.

Het herschatte model voor langdurige zorg levert, in combinatie met de nieuwe bevolkingsvooruitzichten, een lagere groei op van de langdurige zorguitgaven ten opzichte van vorig jaar.

De reële groei van de totale uitgaven aan geneeskundige zorg ligt in deze projectie iets lager dan vorig jaar en, in de context van het gevoerde besparingsbeleid, beduidend lager dan het historisch gemiddelde. De dynamiek van de structurele determinanten van de uitgaven (bbp-groei, vergrijzing van de bevolking, medische technologie en bevolkingsgroei) resulteert in een gemiddelde reële groei van 2,1 % per jaar.

3. Resultaten van de projectie

Table 1a Macroeconomic prospects

	ESA Code	2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
		level (billion of euros)	rate of change	rate of change	rate of change	rate of change	rate of change	rate of change	rate of change
1. Real GDP	B1*g	341.6	1.0	1.2	1.5	1.6	1.7	1.6	1.4
2. Nominal GDP	B1*g	402.4	1.8	2.1	2.4	2.5	2.9	2.8	2.7
Components of real GDP									
3. Private consumption expenditure	P.3	174.2	0.9	1.3	1.1	1.1	1.3	1.2	1.1
4. Government consumption expenditure	P.3	78.1	0.5	0.6	0.7	0.6	0.6	0.8	0.9
5. Gross fixed capital formation	P.51	77.2	4.6	0.2	2.2	2.7	2.8	2.3	1.4
6. Changes in inventories and net acquisition of valuables (% of GDP)	P.52 +P.53	-1.0	-1.0	-1.0	-1.0	-1.0	-1.0	-1.0	-1.0
7. Exports of goods and services	P.6	298.6	3.7	3.7	4.1	4.1	4.1	4.0	3.7
8. Imports of goods and services	P.7	284.8	3.1	3.4	3.9	3.9	4.0	3.9	3.6
Contribution to real GDP growth									
9. Final domestic demand		-	0.5	0.8	1.2	1.3	1.4	1.3	1.1
10. of which change in inventories and net acquisition of valuables	P.52 +P.53	-	-1.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
11. External balance of goods and services	B.11	-	0.5	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2

Table 1b Price developments

	ESA Code	2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
		Level (2005=100)	rate of change	rate of change	rate of change	rate of change	rate of change	rate of change	rate of change
1. GDP deflator		117.8	0.8	1.0	0.9	0.9	1.2	1.3	1.3
2. Private consumption deflator		118.9	0.6	0.2	1.2	1.2	1.3	1.4	1.5
3. HICP		120.3	0.6	0.2	1.2	1.2	1.3	1.4	1.5
4. Public consumption deflator		126.1	1.6	0.3	0.8	1.1	1.5	1.7	1.9
5. Investment deflator		119.6	0.2	0.1	0.7	0.9	1.2	1.2	1.4
6. Export price deflator (goods and services)		112.7	-0.8	-0.4	1.5	1.6	1.8	1.9	2.0
7. Import price deflator (goods and services)		115.3	-1.0	-1.4	1.8	1.9	1.9	2.0	2.0

Table 1c Labour market developments

	ESA Code	2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
		Level	rate of change	rate of change	rate of change	rate of change	rate of change	rate of change	rate of change
1. Employment, persons (000) ¹		4557.1	0.3	0.5	0.8	0.9	0.8	0.7	0.5
2. Employment, hours worked ²		7200.5	0.6	0.6	0.8	0.8	0.7	0.6	0.5
3. Unemployment rate (%) ³		8.5	8.5	8.4	8.2	8.0	7.9	7.8	7.7
4. Labour productivity, persons ⁴		75.0	0.7	0.6	0.7	0.8	0.8	0.9	0.9
5. Labour productivity, hours worked ⁵		47.4	0.5	0.5	0.6	0.8	0.9	0.9	0.9
6. Compensation of employees	D.1	204.8	1.3	0.9	1.2	1.8	2.7	3.2	3.5
7. Compensation per employee		53.9	1.1	0.4	0.2	0.8	1.8	2.4	2.8

1. Occupied population, domestic concept, national accounts definition.

2. National accounts definition (million of hours).

3. Harmonised definition, Eurostat; levels.

4. Real GDP per person employed.

5. Real GDP per hour worked.

Table 1d Sectoral balances
% of GDP

	ESA code	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Net lending/borrowing vis-à-vis the rest of the world	B.9	-0.5	0.4	0.3	0.5	0.6	0.7	0.9
of which:								
- balance of goods and services		1.9	3.1	3.1	3.1	3.1	3.3	3.5
- balance of primary incomes and transfers		-2.7	-2.7	-2.9	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7
- Capital account		0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
2. Net lending/borrowing of the private sector	B.9	2.6	3.1	2.8	2.5	2.1	1.9	1.9
3. Net lending/borrowing of general Government	B.9	-3.2	-2.7	-2.5	-2.0	-1.6	-1.3	-1.1

Table 2 General government budgetary prospects

	ESA Code	2014 level (billion of euros)	2014 % of GDP	2015 % of GDP	2016 % of GDP	2017 % of GDP	2018 % of GDP	2019 % of GDP	2020 % of GDP
Net lending (B.9) by sub-sector									
1. General government	S.13	-12.7	-3.2	-2.7	-2.5	-2.0	-1.6	-1.3	-1.1
2. Central government	S.1311	-10.4	-2.6	-1.3	-1.9	-1.5	-1.0	-1.0	-0.9
3. State government	S.1312	-1.2	-0.3	-1.3	-0.5	-0.3	-0.2	-0.2	-0.1
4. Local government	S.1313	-1.0	-0.2	-0.1	-0.1	-0.2	-0.3	-0.1	-0.1
5. Social security funds	S.1314	-0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
General government (S.13)									
6. Total revenue	TR	205.3	51.0	50.5	50.2	50.1	50.1	50.1	50.2
7. Total expenditures	TE	218.0	54.2	53.3	52.7	52.1	51.7	51.4	51.3
8. Net lending/borrowing	B.9	-12.7	-3.2	-2.7	-2.5	-2.0	-1.6	-1.3	-1.1
9. Interest expenditure	D.41	12.4	3.1	2.8	2.5	2.4	2.2	2.1	1.9
10. Primary balance ¹		-0.3	-0.1	0.1	0.0	0.3	0.6	0.8	0.9
11. One-off and other temporary measures ²		1.6	0.4	0.3	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0
Selected Components of revenue									
12. Total taxes (12=12a+12b+12c)		122.9	30.5	30.3	30.3	30.3	30.4	30.4	30.3
12a. Taxes on production and imports	D.2	51.8	12.9	12.7	12.7	12.7	12.7	12.6	12.5
12b. Current taxes on income, wealth, etc	D.5	67.1	16.7	16.6	16.7	16.8	16.8	16.9	17.0
12c. Capital taxes	D.91	4.1	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.8
13. Social contributions	D.61	66.6	16.5	16.4	16.1	16.1	16.1	16.1	16.3
14. Property income	D.4	3.3	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
15. Other ³		12.4	3.1	3.0	3.0	2.9	2.9	2.9	2.9
16=6. Total revenue	TR	205.3	51.0	50.5	50.2	50.1	50.1	50.1	50.2
p.m.: Tax burden (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995) ⁴		190.8	47.4	47.0	46.8	46.8	46.8	46.8	47.0
Selected components of expenditures									
17. Compensation of employees + intermediate consumption	D.1+P.2	66.1	16.4	16.0	15.8	15.6	15.3	15.2	15.2
17a. Compensation of employees	D.1	50.2	12.5	12.2	12.0	11.8	11.6	11.5	11.5
17b. Intermediate consumption	P.2	16.0	4.0	3.8	3.8	3.7	3.7	3.7	3.6
18. Social payments (18=18a+18b)		101.7	25.3	25.5	25.3	25.3	25.3	25.5	25.7
Of which Unemployment benefits		9.2	2.3	2.1	1.9	1.8	1.7	1.7	1.6
18a. Social transfers in kind	D.631	32.4	8.1	8.2	8.2	8.2	8.3	8.4	8.4
18b. Other social transfers	D.62	69.3	17.2	17.3	17.2	17.1	17.0	17.1	17.3
19=9. Interest expenditures	D.41	12.4	3.1	2.8	2.5	2.4	2.2	2.1	1.9
20. Subsidies	D.3	11.6	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9
21. Gross fixed capital formation	P.51	8.8	2.2	2.3	2.3	2.3	2.3	2.2	2.1
22. Capital transfers		6.8	1.7	1.2	1.1	1.1	1.1	1.0	1.0
23. Other ⁵		10.6	2.6	2.6	2.7	2.6	2.5	2.5	2.5
24=7. Total expenditure	TE	218.0	54.2	53.3	52.7	52.1	51.7	51.4	51.3
p.m. Government consumption (nominal) (P3)	P.3	98.5	24.5	24.2	24.0	23.8	23.6	23.5	23.5

1. The primary balance is calculated as (B.9, item 8) plus (D.41, item 9).

2. A plus sign means deficit-reducing one-off measures.

3. P.11+P.12+P.131+D.39+D.7+D.9 (other than D.91).

4. Including those collected by the EU.

5. D.29+D.4 (other than D.41)+D.5+D.7+D.9+P.52+P.53+K.2+D.8.

Table 4 General government debt developments
% of GDP

	ESA Code	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Gross debt level		106.2	106.9	106.8	106.1	104.9	103.4	101.9
2. Change in gross debt		1.7	0.6	-0.1	-0.7	-1.2	-1.5	-1.5
Contributions to change in gross debt								
3. Primary balance		0.1	-0.1	0.0	-0.3	-0.6	-0.8	-0.9
4. Interest and GDP dynamics	D.41	1.2	0.5	0.0	-0.3	-0.8	-0.8	-0.8
Stock-flow adjustment		0.4	0.2	-0.1	-0.1	0.2	0.2	0.1
p.m. implicit interest rate on debt		3.0	2.7	2.4	2.3	2.1	2.0	1.9
nominal GDP growth		1.8	2.1	2.4	2.5	2.9	2.8	2.7

Table 5 Cyclical developments
% of GDP

	ESA code	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Real GDP growth (%)		1.0	1.2	1.5	1.6	1.7	1.6	1.4
2. Net lending of general government	B.9	-3.2	-2.7	-2.5	-2.0	-1.6	-1.3	-1.1
3. Interest expenditure	D.41	3.1	2.8	2.5	2.4	2.2	2.1	1.9
4. One-off and other temporary measures ¹		0.4	0.3	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0
5. Potential GDP growth (%)		1.0	1.1	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3
Contributions :								
- Labour		0.3	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3
- Capital		0.4	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5
- total factor productivity		0.2	0.3	0.3	0.4	0.4	0.5	0.5
6. Output gap		-1.5	-1.4	-1.1	-0.7	-0.3	-0.1	0.0
7. Cyclical budgetary component		-0.9	-0.8	-0.7	-0.4	-0.2	0.0	0.0
8. Cyclically-adjusted balance (2-7)		-2.3	-1.9	-1.8	-1.6	-1.4	-1.2	-1.0
9. Cyclically-adjusted primary balance (8+3)		0.8	0.9	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9
10. Structural balance (8-4)		-2.7	-2.2	-1.9	-1.7	-1.4	-1.3	-1.0

1. A plus sign means deficit-reducing one-off measures.

Table 6 Divergences from previous update

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Real GDP growth (%)							
- Previous update ¹	1.4	1.8	1.7	1.7	1.6	1.5	
- Current update	1.0	1.2	1.5	1.6	1.7	1.6	1.4
- Difference	-0.4	-0.6	-0.2	-0.1	0.1	0.1	
General government net lending (% of GDP)							
- Previous update ¹	-2.7	-2.8	-2.5	-2.4	-2.3	-2.2	
- Current update	-3.2	-2.7	-2.5	-2.0	-1.6	-1.3	-1.1
- Difference	-0.5	0.1	0.0	0.4	0.7	0.9	
General government gross debt (% of GDP)							
- Previous update ¹	101.6	101.1	100.5	99.7	98.9	98.0	
- Current update	106.2	106.9	106.8	106.1	104.9	103.4	101.9
- Difference	4.6	5.8	6.3	6.4	6.0	5.4	

1. Medium-term projection 2014-2019 of June 2014.

Table 7 Basic assumptions

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Short term interest rate euro area (annual average)	0.2	0.0	0.1	0.2	0.3	0.5	0.7
Long term interest rate euro area (annual average)	1.9	0.8	1.0	1.1	1.2	1.4	1.5
Euro in USD x 100 (annual average)	132.9	114.7	115.6	115.6	115.6	115.6	115.6
Nominal effective exchange rate, 2005=100	103.3	101.3	101.8	101.8	101.8	101.8	101.8
World excluding EU, GDP growth	3.7	4.0	4.4	4.5	4.5	4.5	4.6
EU GDP growth	1.3	1.7	2.1	1.5	1.5	1.5	1.3
Growth of relevant foreign markets	2.9	4.4	5.5	4.7	4.7	4.6	4.2
World import volumes growth, excluding EU	2.1	4.2	5.3	6.0	6.0	6.0	6.2
Oil prices (Brent, USD/barrel), level	99.0	59.3	67.5	69.8	72.4	75.0	77.9

Table 8 Macroeconomic prospects 2014-2020: main results

	2014	2015	2016	2017	2018	Averages	
						2019- 2020	2014- 2020
GDP and components							
Real GDP	1.0	1.2	1.5	1.6	1.7	1.5	1.4
Nominal GDP	1.8	2.1	2.4	2.5	2.9	2.8	2.5
<i>components of real GDP</i>							
Private consumption expenditure	0.9	1.3	1.1	1.1	1.3	1.2	1.2
Government consumption expenditure	0.5	0.6	0.7	0.6	0.6	0.8	0.7
Gross fixed capital formation	4.6	0.2	2.2	2.7	2.8	1.9	2.3
Changes in inventories and net acquisition of valuables (contribution to growth)	-1.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.2
Exports of goods and services	3.7	3.7	4.1	4.1	4.1	3.9	3.9
Imports of goods and services	3.1	3.4	3.9	3.9	4.0	3.7	3.7
Net exports (contribution to growth)	0.5	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.3
Prices and interest rates							
Deflator of private consumption	0.6	0.2	1.2	1.2	1.3	1.4	1.1
GDP deflator	0.8	1.0	0.9	0.9	1.2	1.3	1.0
Long term interest rate (10 years)	1.7	0.7	0.8	0.9	1.0	1.2	1.1
Short term interest rate (3 months)	0.0	-0.1	-0.1	0.2	0.4	0.7	0.3
Employment and unemployment							
Domestic employment (evolution in 000')	14.5	24.6	36.6	39.7	37.6	28.3	29.9
Domestic employment (evolution in %)	0.3	0.5	0.8	0.9	0.8	0.6	0.6
Employment rate (20-64 yrs - LFS concept) (*)	67.3	67.6	68.0	68.6	69.1	69.8	70.0
Unemployment rate (FPB concept) (*)	12.4	12.3	12.1	11.8	11.6	11.4	11.3
Unemployment rate (Eurostat standardised rate) (*)	8.5	8.4	8.2	8.0	7.9	7.8	7.7
Productivity per hour (market branches)	0.4	0.5	0.6	0.8	0.9	1.0	0.8
Incomes							
Real disposable income of households	1.4	1.7	0.3	1.1	1.3	1.4	1.2
Households saving rate (% of disposable income)	13.9	14.1	13.4	13.3	13.3	13.6	13.6
Public finances							
Net lending of General Government (definition - % of GDP) (*)	-3.2	-2.7	-2.5	-2.0	-1.6	-1.2	-1.1
Primary balance (% of GDP) (*)	-0.1	0.1	0.0	0.3	0.6	0.8	0.9
Gross public debt (% of GDP) (*)	106.2	106.9	106.8	106.1	104.9	102.7	101.9
External balance							
Balance of goods and services (% of GDP) (*)	1.9	3.1	3.1	3.1	3.1	3.4	3.5
Balance of current accounts (% of GDP) (*)	-0.8	0.3	0.2	0.4	0.5	0.7	0.8
Greenhouse gas emissions (in million of ton CO ₂ -equivalent) (*)	113.0	113.2	113.6	113.8	113.1	112.1	111.6

(*) end of period for the last column (average 2014-2020).

4. Bijlagen

4.1. One-off and temporary measures

Tabel C One-off and temporary measures - entity I

In million euro; the sign indicates the impact on the budget balance

Sector	One-off title	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total Entity I		1590	1563	5106	73	355	389	355	0
External revenue		1703	1918	5019	355	355	355	355	0
S1311	Changes in withholding rates in PAYE personal income tax	7							
S1311	Reimbursement of Bpost subsidies	123							
S1311	PIT regional surcharge (partial year)			4112					
S1311	Changes in withholding rates in PAYE personal income tax	52	14						
S1311	Tax amnesty (DLU bis & ter)	446	618	301					
S1311	Temporary measure "internal liquidation"	600	665						
S1311	Tax regularization of the diamond sector	149							
S1311	Changes in the rythm of personal income tax assessment		527						
S1311	Changes in the rythm of corporate income tax assessment	200							
S1311	Reimbursement of custom duties collection costs	126							
S1311	Delayed entry into force of the EU budget ORD (TOR collection costs)		94	101					
S1311	Advanced payment of taxes on pension savings			355	355	355	355	355	
S1311	Receipts following court decisions (VAT tour operators)			150					
Transfers from Entity II		0	0	0	0	0	0	0	0
Final expenditure		-41	-355	87	-282	0	34	0	0
S1311	PIT regional fiscal expenditure (partial year)			-157					
S1311	Sales of mobilophony licences	422		200			34		
S1311	Payments following court decisions (pécule de vacance de la police)	-16							
S1311	Payments following court decisions (VAT tour operators)	-150							
S1311	Payments following court decisions	-297	-569						
S1311	Delayed entry into force of the EU budget ORD & contibutions adjustment		214	44	-282				
Transfers to Entity II		-72	0	0	0	0	0	0	0
S1311	Sales of mobilophony licences (transfert to regions & communities)	-72							

Tabel D One-off and temporary measures - entity II*In million euro; the sign indicates the impact on the budget balance*

Sector	One-off title	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total Entity II		474	34	-3856	0	0	0	0	0
External revenue		363	-88	-4024	0	0	0	0	0
S1312	PIT regional surcharge (partial year)			-4112					
S1312	Changes in inheritance tax perception delays	107							
S1312	Tax amnesty	240	334	88					
S1313	Tax amnesty	17	20						
S1313	Changes in the rythm of personal income tax assessment			-369					
S1312	Changes in the rythm of road taxes assessment (Walloon region)			-73					
Transfers from Entity I		72	0	0	0	0	0	0	0
S1312	Sales of mobilophony licences (transfert to regions & communities)	72							
Final expenditure		39	122	168	0	0	0	0	0
S1313	Payments following court decisions (pécule de vacance de la police)	-32							
S1312	PIT regional fiscal expenditure (partial year)			157					
S1312	Sales of real estate (buildings)	55	66	8					
S1312	Sales of real estate (grounds)	16	56	3					
Transfers to Entity I		0	0	0	0	0	0	0	0

4.2. Raming van de Belgische output gap volgens het FPB en de Europese Commissie

De Europese Commissie publiceerde begin februari haar macro-economische wintervooruitzichten voor de periode 2015-2016. Voor die periode wordt de output gap berekend door de projecties van het potentieel bbp en van het effectief bbp met elkaar te vergelijken. Het Federaal Planbureau gebruikt dezelfde referentiemethode, maar past die toe op zijn eigen databanken inclusief de toekomstige waarden uit de Economische Vooruitzichten. Daardoor is de raming van het potentieel bbp volledig verenigbaar met de middellangetermijnprojectie.

Onderstaande figuur vergelijkt de ramingen van de output gap door de Europese Commissie voor Duitsland, Frankrijk en België. Voor België voegen we daar aan het einde van de periode de raming van het FPB aan toe. We merken op dat voor het jaar 2013 de ramingen van beide instellingen nagenoeg identiek zijn.

Zoals verwacht, evolueert de Belgische conjunctuurcyclus historisch gezien, op enkele uitzonderingen na, binnen de grenzen van de output gaps van Duitsland en Frankrijk. In de FPB-raming wordt dat gestileerde verschijnsel gereproduceerd in de projectie, met een output gap die zich in 2016 halverwege tussen die van Frankrijk en die van Duitsland situeert. In de raming van de Europese Commissie ligt de output gap van België in 2016 slechts 0,2 procentpunt onder die van Duitsland en 1 procentpunt boven die van Frankrijk.

Het verschil van een half procentpunt in 2016 tussen de raming van het FPB en die van de Europese Commissie wordt voornamelijk verklaard door een geringere bijdrage van de factor arbeid tot de potentiële groei in die laatste.

Figuur 1 Raming van de output gap voor Duitsland, Frankrijk en België
In % van het potentieel bbp

